KULTNI GROB SVETOG ŠIME* U VIDOVICAMA

Marko BABIĆ, Zagreb

Katolička Crkva u hrvatskom narodu dobila je tek 21. lipnja 1970. godine prvog kanoniziranog sveca, svetog Nikolu Tavelića[1] iako su brojni znani i neznani vjernici živjeli čestito, pobožno i sveto od kako su naši pradjedovi primili kršćanstvo. Trinaest godina kasnije kanoniziran je i sveti Leopold Bogdan Mandić,[2] a postupak za proglašavanjem svetim vodi se na različitim stupnjevima još za desetak Božjih ugodnika. Međutim, broj onih koji su sveto živjeli te umrli na glasu svetosti (in fama sanctitatis) znatno je veći. Ukupan broj hrvatskih svetaca, blaženika, sluga Božjih i osoba umrlih na glasu svetosti po *Katalogu hrvatskih Božjih ugodnika* iznosi 268.[3]

Karlo Jurišić naglašava da spomenuti „katalog, dakako, nije konačan" te poziva na nova znanstvena istraživanja.[4]

Ovom prilikom potrebno je ukazati na vrlo zanimljiva istraživanja kultnih grobova hrvatskog podrijetla u Bosni i Hercegovini.[5] Ta istraživanja nadopunjuju na određeni način *Katalog hrvatskih Božjih ugodnika* jer se ovdje donose podaci o osobama koje ne spominje katalog kao: don Jakov Čotić, Ivana Romić, dj. i muč, Kata Lozić, također dj. i muč, fra Bariša Drmić i dr.[6]

---

* Uobičajeni pučki nazivi jesu *sveti Šimo* i *grob svetog Šime*, pa ću te nazive koristiti u tekstu iako se naziv *sveti* dobiva tek službenom kanonizacijom u Katoličkoj Crkvi.

1 Opširnije podatke o toj kanonizaciji vidi u monografiji grupe autora: *Nikola Tavelić, prvi hrvatski svetac*, Zagreb, 1971.

2 –: *Proglašenje svetim Leopolda Bogdana Mandića*, Glas Koncila, XXII (1983), br. 21 (516), str. 1, 3, 5, i 10.

3 Dr Karlo JURIŠIĆ: *Katalog hrvatskih Božjih ugodnika*, u: *Nikola Tavelić, prvi hrvatski svetac*, Zagreb, 1971, str. 204–217.

4 Ibid, 205.

5 Radmila FILIPOVIĆ-FABIJANIĆ: *Verovanje u kurativnu moć kultnih grobova Srba i Hrvata u Bosni i Hercegovini*, Glasnik Zemaljskog muzeja Bosne i Hercegovine, Etnologija, NS XXXIII (1978), str. 57–84.

6 Cfr. ibid, str. 62–74.

ISTRAŽIVANJA KULTNIH GROBOVA HRVATSKOG PODRIJETLA U BiH

Na području Bosne i Hercegovine postoje u raznim mjestima g r o b o v i na koje narod dolazi iz zavjeta s vjerom u iscjeliteljsku moć tih grobova, tj. s vjerom u nadnaravnu pomoć po zagovoru dotičnoga pokojnika. Uzevši u cjelini, ti kultni grobovi kao i ozdravljenja koja se njima pripisuju, nisu sustavno istraživani. Najviše podataka u literaturi postoji o štovanju sluge Božjeg Petra Barbarića.[7] Nešto više građe o kultnim grobovima na području Kupresa donosi fra Miroslav Džaja[8] te Jerko Suton s područja zapadne Hercegovine,[9] međutim, postoje i kultni grobovi o kojima nema nikakvih podataka u literaturi.[10] Prvo sustavno istraživanje vjerovanja u iscjeliteljsku moć kultnih grobova na području Bosne i Hercegovine obavila je Radmila Filipović-Fabijanić,[11] koja je prikupila vrijednu građu na terenu te je utvrdila postojanje 27 kultnih grobova poznatih i 17 nepoznatih osoba, kao i četiri kultna groblja. Kratko je prikazala pojedine kultne grobove istodobno ukazujući i na literaturu o njima. Opisujući grobove poznatih osoba, autorica donosi manje ili više biografskih podataka dotičnih pokojnika. Ne umanjujući vrijednost tih istraživanja, potrebno je upozoriti da zaključak o postanku kultnih grobova hrvatskog podrijetla nije prihvatljiv. Utvrdivši da se gotovo svi kultni grobovi nalaze u krajevima nastanjenim hrvatskim žiteljstvom te da su uglavnom hrvatskog podrijetla,[12] autorica je pokušala razriješiti tu pojavnost. Ukazuje na strogost Katoličke Crkve „protiv svega protivnog njenom učenju i dogmi"[13] zatim na dugačak i složen postupak beatifikacije i kanonizacije te na posebnost prilika u kojima su djelovali franjevci u Bosni osobito u doba turskog gospodstva pa zaključuje da su oni svojim stavom prema narodu pridonijeli nastanku kultnih grobova. Franjevci su „tu i tamo činili ustupke i ponekad se morali udaljiti od dogme i pravila svoje Crkve. Posledica toga je i veliki broj kultnih grobova..."[14]

Takav zaključak smatram jednostranim i znanstveno neutemeljenim. Postanak kultnih grobova u Bosni i Hercegovini mora se promatrati s više gledišta: teološkog, psiho-sociološkog i povijesno-ekonomskog, raščlanjujući na poseban način složenost prilika mjesta i okoline gdje su nastajali pojedini kultni grobovi. Imajući sve to u vidu, može se pouzdano utvrditi da su kultnim grobovima postali grobovi:

---

7 Ante PUNTIGAM: *Petar Barbarić, hrvatski uzor mladić*, Zagreb, 1900, 1936.[2] (drugo izdanje uredio Miroslav Vanino); Aloysius CURINALDI: *Positiones et articuli in causa beatificationis et canonizationis servi Dei Petri Barbarić, novitii scholastici Societatis Iesu*, Sarajevo, 1938; Josip WEISSGERBER: *Zvona Velike subote. Životopis hrvatskog velikana Petra Barbarića*, Zagreb, 1967; Josip ANTOLOVIĆ: *Duhovni profil Petra Barbarića*, Zagreb, 1968; ID.: *Pod opancima u nebo. Petar Barbarić*, Zagreb, 1973; Janko ROGINA: *Aspetti della figura spirituale del servo di Dio Pietro Barbarić (1874–1897)*, Roma, 1976; Jerko SUTON: *Vjerski život i običaji zapadne Hercegovine*, (Zagreb, 1968), str. 131–132; Radmila FILIPOVIĆ-FABIJANIĆ, o. c. str. 72.

8 Miroslav DŽAJA: *Sa Kupreške visoravni*, Otinovci-Kupres, 1970, str. 233–240.

9 Jerko SUTON: o. c. bilj. 7.

10 Kultni grob sv. Šime u Vidovicama.

11 Radmila FILIPOVIĆ-FABIJANIĆ: o. c. u bilj. 5.

12 Ibid., str. 62–79, 82.

13 Ibid., str. 82.

14 Ibid., str. 84.

a) osoba koje su pošteno i sveto živjele, i

b) osoba koje su umrle mučeničkom (nasilnom) smrću.

Uzimajući u obzir pučku teologiju katoličkog žiteljstva u Bosni i Hercegovini, potpuno je razumljivo da je puk *intuitivno* pošao u svojoj nevolji tražiti nadnaravnu pomoć na određenim grobovima. Budući da je tamo pomoć i nalazio, ti grobovi postadoše s vremenom kultni s vjerovanjem u čudesnu moć po zagovoru onih koji u tim grobovima počivaju.

Štovanje pokojnika i vjerovanje u iscjeliteljsku moć određenih grobova nije u suprotnosti s naučavanjem katoličke teologije. Uostalom, uz kult kanoniziranih svetaca u Katoličkoj Crkvi usko je povezano i vjerovanje u čudesnu moć njihovih relikvija ukoliko postoje. U postupku beatifikacije i kanonizacije traže se ozdravljenja po zagovoru dotične osobe, a koja se ne mogu protumačiti kao naravna od strane medicinskih znanosti. Dugotrajan, složen i vrlo strog postupak beatifikacije i kanonizacije u Katoličkoj Crkvi samo potvrđuje kako Crkva svoj sud o pojedinom kultu donosi sporo i vrlo oprezno. Takva opreznost Crkve u izricanju suda očitovala se i kod nas u Bosni i Hercegovini na taj način da Crkva, u pravilu, nije širila vjerovanja u iscjeliteljsku moć pojedinih grobova (barem ne u početku), ali ih nije, uglavnom, ni sprečavala, nego ih je tolerirala i prema njima bila, više ili manje, blagonaklona. Zbog takvog stava svećenici su (kao službeni predstavnici Crkve) došli na pojedine kultne grobove poslije naroda, a na neke nisu nikada ni došli. Dolazak svećenika, pa i nakon izvjesnog vremena, na određeni kultni grob, slavljenje mise na grobu ili u dotičnom groblju,[15] propovijedanje i preporuka kulta učvršćuju taj kult u narodu.

Povremeni sukobi franjevaca i biskupa u Bosni i Hercegovini nisu bili zbog njihovog udaljavanja „od dogme"[16] već sasvim druge naravi.[17] Kultne grobove u Bosni i Hercegovini stvorila je vjera puka koji je pritisnut bremenom različitih nedaća i bolesti počeo tražiti pomoć i lijek na određenim grobovima, a to nije u suprotnosti s katoličkom vjerom.

DVA KULTNA GROBA U BOSANSKOJ POSAVINI

U bosanskoj Posavini postoje dva kultna groba oko kojih se okupljaju proštenjari iz šireg područja sjeverne Bosne, Slavonije i Srijema s vjerom u iscjeliteljsku moć tih grobova. To su grobovi fra Lovre Milanovića u Turiću i sv. Šime u Vidovicama.

Fra Lovro Milanović, župnik u Tramošnici, idući svojemu stricu fra Franji Milanoviću župniku u Bijeloj (Dubrave), susretne u Turiću Muju Arnauta, subašu Osman-kapetana

15 Ibid., str. 71. Misa se slavi i na groblju u Turiću prigodom godišnjeg proštenja kod fra Lovrina groba.

16 Ibid. str. 84.

17 Mijo BATINIĆ: *Djelovanje franjevaca u Bosni i Hercegovini,* I, II, III, Zagreb, 1881, 1883, 1887; Radoslav GLAVAŠ: *Život i rad fra Rafe Barisića,* Mostar, 1900, cf. str. 1–80; Julijan JELENIĆ: *Kultura i bosanski franjevci,* sv. I, Sarajevo, 1912, str. 160–166; sv. II (1915), str.

Gradaščevića, koji ga, nakon što su se mimoišli, ubi iz puške. Fra Lovro se sruši s konja u lokvi krvi i tu izdahnu. Bilo je to 3. veljače 1807. godine. Na mjesto se odmah strče vjernici te mrtvog župnika prenesu u jednu kršćansku kuću. Žalosnu vijest jave fra Franji Milanoviću, župniku u Bijeloj pa župnicima u Tolisi i Garevu (sada Garevac), koji dođu u Turić te u prisutnosti brojnog puka pokopaju fra Lovru na tamošnjem groblju.

Ubojstvo tramošničkog župnika *in odium fidei* duboko je potreslo katoličku Posavinu, te ga vjernici počeše častiti kao mučenika i hodočastiti na njegov grob. Mjesto gdje je umro i nakvasio svojom krvlju tamošnji su kršćani odmah ogradili i željeznim krovom natkrili. Mjesna crkva u Tramošnici i kasnije u Turiću[18] prihvatila je i podržava kult fra Lovre Milanovića. Glavno proštenje obavlja se posljednje nedjelje u mjesecu kolovozu. U predvečerje te nedjelje okupljaju se brojni hodočasnici[19] oko fra Lovrina groba i tu obavljaju zavjete. Na groblju se ispovijeda i slavi misa, a zatim se u procesiji sa svijećama odlazi na mjesto gdje je fra Lovro poginuo, udaljeno otprilike kilometar i po od groblja. Procesija se obavlja kad padne mrak, upaljene svijeće brojnih štovatelja fra Lovre koje se nose u procesiji i molitve ostavljaju poseban doživljaj na prisutne.[20]

Kultni grob i vjerovanje u iscjeliteljsku moć toga groba nije posebno istraživano, međutim u literaturi postoje podaci o tom kultu.[21] Fra Lovro je također uvršten u *Katalog hrvatskih Božjih ugodnika.*[22]

Drugi kultni grob u bosanskoj Posavini, svetog Šime u Vidovicama, nastao je tridesetih godina ovog stoljeća. Kult je stvorio sam narod vjerujući u čudesnu moć po zagovoru sv. Šime. Crkva u Vidovicama nije prihvatila taj kult kao što je to učinila crkva u Tramošnici i kasnije u Turiću za kult fra Lovre Milanovića. O sv. Šimi se ne propovijeda, ne slave se prigodne mise. Iako taj kult traje duže od pola stoljeća, u literaturi nema nikakvih podataka o tome.[23]

38; Stjepan BÄUERLEIN: *Fra Nikola Ogramić-Olovčić, biskup đakovački*, Croatia sacra, 1944, br. 22–23, str. 145–147; Petar ČAPKUN: *Postanak i pravno stanje franjevačkih župa u Bosni i Hercegovini*, Nova Revija, XVI (1937), br. 2. str. 105–118, br. 3–4 (1937), str. 184–196; Berislav GAVRANOVIĆ: *Uspostava redovite katoličke hijerarhije u Bosni i Hercegovini 1881. godine,* Beograd', 1935; Bonifacije RUPČIĆ: *Entstehung der Franziskanerpfarreien in Bosnien und Hercegowina und ihre Entwicklung bis zum Jahre 1878*, Breslau, 1937; Petar ČAPKUN: *De organisatione curae pastoralis Franciscanorum apud Chroatorum gentem,* Sibenici, 1940; Ilija KECMANOVIĆ: *Barisiceva afera,* Sarajevo, 1954; Jerko MIHALJEVIĆ: *Hercegovački slučaj u svjetlu dokumenata,* Humac, 1976; Ignacije GAVRAN: *Lucerna lucens? Odnos Vrhbosanskog ordinarijata prema bosanskim franjevcima (1881–1975),* Visoko, 1978.

18 Župa je u Turiću utemeljena 1968. godine.

19 Na proštenje u Turić odlaze također u znatnom broju i vjernici iz župe Vidovice iako u svojoj sredini imaju kultni grob sv. Šime.

20 Po kazivanju Mije Josipovića, župnika u Vidovicama.

21 Krajem prošlog stoljeća napisao je fra Mijo Batinić: „Grob ovoga franjevca narod svih vjera veoma časti...", BATINIĆ' o. c. u bilj. 17: sv. III. 1887. str. 181–182; ljubo HRGIĆ; *Putovanje bosanskom Posavinom,* Hrvatska straža, VI (1934), br. 104, str. 7; Fra VELIMIR: *Uz spomenik fra Lovre Milanovića,* Kalendar sv. Ante, 1934, str. 116–117; Radmila FILIPOVIĆ-FABIJANIĆ, o. c. str. 62–63.

22 Dr Karlo JURIŠIĆ, o. c. str. 212.

23 Kultni grob sv. Sime ne spominje ni R. Filipović-Fabijanić iako njezina studija daje sustavan pregled kultnih grobova hrvatskog podrijetla u Bosni i Hercegovini. Cfr. o. c. u bilj. 5.

KULTNI GROB SVETOG ŠIME U VIDOVICAMA

Vjerovanje naroda u čudesnu pomoć po zagovoru svetog Šime u Vidovicama do sada nitko nije istraživao, a i arhivska građa za istraživanje njegova štovanja vrlo je oskudna. Za sada su poznata samo dva službena dopisa koja se odnose na taj kult: župni ured u Vidovicama službeno se obratio dopisom broj 36 od 22. rujna 1932. godine Nadbiskupskom ordinarijatu u Sarajevo tražeći savjet kakvo će stanovište zauzeti prema nastalom kultu sv. Šime, te odgovor ordinarijata od 14. listopada broj 2432/1932.

Zahvaljujući susretljivosti obitelji Vinka Ivkića, brata sv. Šime, pretražio sam pismenu ostavštinu pokojnog Šime. Međutim, nisam pronašao nikakav dnevnik niti bilješke osim tri vlastoručna potpisa na *Glasniku sv. Ante Padovanskog* XX(1925), broj 7 ispod slike sv. Ante: Šimo Ivkić Milkin[24], Šimo Ivkić Vidovice, Šimo.[25]

Sačuvano je nešto katoličke periodike što je Šimo čitao u bolesti, te knjige koje je primio na poklon od nadbiskupa Šarića.[26]

Podatke o životu i bolesti sv. Šime prikupio sam uglavnom od Vinka Ivkića. Podatke o nastanku kulta i ozdravljenjima također od Vinka Ivkića i njegovih ukućana te od Mare i Đure Babić, kao i niza drugih osoba u Vidovicama. Što se tiče ozdravljenja za koja narod drži da su se dogodila po zagovoru sv. Šime, u župnom uredu u Vidovicama ne postoji nikakva dokumentacija. Međutim, o tim ozdravljenjima postoje brojna kazivanja u Vidovicama kao i svjedočanstva još uvijek živih i zdravih osoba koje vjeruju da su ozdravljenje postigli isključivo po čudesnoj pomoći sv. Šime. Predstavljajući neka od tih ozdravljenja, ne navodim imena dotičnih osoba iz više razloga, a opisana ozdravljenja dovoljno potvrđuju vjeru puka u iscjeliteljsku moć kultnog groba sv. Šime. Osim toga, ozdravljenja su opisana onako kako su mi saopćena, a svi s kojima sam razgovarao o tome, govore o sv. Šimi sa strahopoštovanjem i velikom zahvalnošću.

U obitelji Marijana Ivkića i Milke rođ. Kobaš rodilo se troje djece: Šimo, Manda i Vinko. Šimo se rodio 12. rujna 1911. godine. Kad je buknuo prvi svjetski rat (1914), Marijan je morao ostaviti obitelj i poći u rat. Od 1916. godine za njega se više ništa nije čulo pa se pretpostavlja da je poginuo. Tako je svu brigu o djeci morala voditi majka Milka.

Šimo je rastao u seoskoj sredini s dubokim kršćanskim ozračjem. Nije se posebno razlikovao od ostalih vršnjaka. Kad je odrastao za školu, upisan je u prvi razred. Krajem prosinca 1920. godine otišla je iz Vidovica učiteljica Alma Cindrić. Poslije nje došao je Josip Franić i učiteljevao do 25. studenog 1926. godine. Učitelj Franić, prema kazivanjima, bio je vrlo strog te je prilično tukao đake. Šimo je bio mirne i blage naravi. Škola mu je „išla", kako se to kaže u Vidovicama za dobrog đaka, pa je prve dvije godine

24 Milka je vodila svu brigu o djeci jer se Marijan nije vratio iz prvog svjetskog rata.

25 Iznad slike sv. Ante također piše štampanim slovima: Šimo Ivkić.

26 *Spomen-knjiga iz Bosne*, Sarajevo, 1901; *Filio Dei*, – reprodukcije umjetničkih slika iz Kristova života od raznih umjetnika. Povez tih knjiga se raspao te su stranice izmiješane, ali uglavnom su sve sačuvane.

27 Dopisom Nadbiskupskog ordinarijata iz Sarajeva br. 900/1928 monsinjoru Kozinoviću je odobren dopust radi liječenja.

završio s odličnim uspjehom. U trećem je razredu obolio pa je morao prekinuti školu. Milka je dijete odvela liječniku u Brčko. On ju je pitao da li je dijete padalo s drveta i da li puno tuku dijete. Naime, liječnik je utvrdio da je dječak prilično udaran.

Školske batine nisu ni Šimu mimoišle, ali se ne može tvrditi da ih je primao više od drugih đaka. On je tu školsku praksu, čini se, doživljavao znatno teže, a i bojao se više nego ostali đaci.

Prva rana nastala je pod desnim koljenom. Ona je kasnije zarasla, ali su ostale posljedice te je Šimo počeo hodati sa štakama. Druga se rana otvorila na ruci. I ona je zarasla, ali su posljedice također bile teške. Šimo je ostao sakat u desnu ruku. Rane su ostajale po nekoliko mjeseci. Šimu su vodili liječnicima u Brčko i Županju, ali koristi nije bilo. Spomenuo sam da je učitelj Franić običavao tući đake te da je i Šimo dobivao školske batine. Međutim, ne želim tvrditi da su spomenute rane nastale od udaraca. Uzrok nastanka tih rana ostavljam neutvrđenim.

Treća rana bila je najteža. Nastala je na kuku i oborila je Šimu u krevet. Godinu i po dana ležao je samo na jednoj strani. Bolest se sve više pogoršavala. Otvarale su se i nove rane. Nastala je rana na pregibu lijeve noge. Rana na kuku nije zarastala. Zbog dugotrajnog ležanja nastale su i rane na leđima. Rana nije bilo jedino po licu, glavi i grudima.

Šimo je upravo svetački podnašao sve te patnje. Bio je strpljiv poput biblijskog Joba, te ni u najtežim trenucima nije gubio pouzdanje u Boga, nego je u vjeri našao osmišljenje svojeg patničkog života. U bolesti je mnogo molio i često se križao. Rado je čitao dok su mu to dopuštale snage. Bolesnika su posjećivali brojni Vidovljani, osobito žene, hrabreći ga i tješeći njegovu majku Milku. Tadašnji vidovički župnik i dekan mons. Ivo Kozinović također je pobolijevao.[27] Stoga je Nadbiskupski ordinarijat u Sarajevu 4. svibnja 1928. imenovao monsinjora Karla Cankara župnikom zamjenikom. On je često pohađao bolesnog Šimu hrabreći ga i tješeći u njegovoj bolesti.

Prigodom krizme u Vidovicama 27. kolovoza 1928. godine mons. Cankar upoznao je nadbiskupa Šarića o teškoj bolesti mladog župljanina Šime Ivkića. Nadbiskup je odlučio posjetiti bolesnika. Prilikom pojeta darovao je Šimi raspelo, dvije knjige[28] i rekao: „Kad ti bude osobito teško, gledaj slike muke Kristove." Tom prilikom nadbiskup je također rekao: „Ti ćeš, Šimo, biti svet. Hoćeš li se moliti za mene?" Šimo je tek poslije trećeg upita potvrdno odgovorio. Odlazeći iz bolesnikove kuće, nadbiskup je rekao za Šimu da je „živi svetac".[29]

Šimin se život gasio polako, ali sigurno. Iscrpljen patnjama te opremljen svetim sakramentima blago je i smireno preminuo 19. srpnja 1929. godine, nešto prije podne. Sutradan, na Ilino, župljani su ispratili svojeg patnika u mjesno groblje. Pogrebnu povorku predvodio je Ambrozije Benković, tada pomoćni vikar u župi Vidovice.[30] U sprovodu je sudjelovalo više svijeta nego obično.

---

28 Vidi bilj. 26. Raspelo se nalazi kod Vinka Ivkića.

29 Po kazivanjima Vinka Ivkića.

30 Smrt je zabilježena u matici umrlih župe Vidovice, sv. III, 1907–1933, pod rednim brojem 44, 1929. godine.

Majka Milka i ostali ukućani učinili su sve što su mogli, najprije za Šimino ozdravljenje, a zatim da mu olakšaju podnašanje bolesti. Brigu o bolesniku uglavnom je vodila majka. Ostali su morali raditi svoje poslove. Poslije Šimine smrti majka je bila ona koja je najčešće posjećivala njegov grob. „Bila je subota", sjeća se Vinko Ivkić, „majka je imala strašne bolove na ruci, tzv. *trudove*[31] pa ipak je otišla sa svojom tetkom, Jelom Ivkić, na groblje." Tamo se molila i zavapila: „Šimo, moje dijete, ako si kod Boga, moli se za ovu moju ruku da mi *prođe*!" (ozdravi, o. m.). Poslije molitve na grobu otišla je oprati ruke na Savi. Naime, groblje se nalazi pored savskog nasipa, u neposrednoj blizini Save. Na *trudovima* je imala *kusicu.*[32] Kad je došla kući s groblja, odmah je legla i ubrzo zaspala. Spavala je cijelu noć, probudila se sutradan oko osam sati. Ukućani je nisu htjeli buditi znajući da prošlih dana nije mogla spavati zbog bolova na ruci. Kad se probudila, bilo joj je znatno bolje, *trudovi su zamladili* te je Milka ubrzo posve ozdravila. Nakon toga počeli su tražiti Šiminu pomoć i drugi bolesnici.

Glas o Šimi širio se s obje strane rijeke Save. Narod je počeo u znatnom broju dolaziti u Vidovice i posjećivati Šimin grob. Uslišane prošnje molitelja s dubokom vjerom da im je pomoć došla po Šiminu zagovoru, *kanonizirali su Šimu u svetog Šimu a njegov grob nazvan je Grob svetog Šime.* Brojna hodočašća s vjerom u iscjeliteljsku moć groba svetog Šime bila su 1930, 1931, 1932. i ostalih godina do drugog svjetskog rata. Narod je osobito dolazio od Ilina do Male Gospe, tj. od 20. srpnja do 8. rujna. Međutim, bilo je hodočasnika koji su dolazili i izvan toga vremena. Potrebnici su dolazili s raznih strana i s različitim potrebama. Nije moguće navesti brojna mjesta iz kojih se pojedinačno te u manjim ili većim skupinama dolazilo u Vidovice na Šimin grob. Proštenjari su dolazili iz posavskih sela, općenito s područja sjeverne Bosne, osobito iz okolice Tuzle i Zavidovića. Posebno brojni hodočasnici dolazili su iz okolice Brčkog, te iz župa Morančani, Breške i Lukavac. Dolazili su u Vidovice i brojni pojedinci i skupine iz Slavonije i Srijema: iz okolice Slavonskog Broda, Đakova i Zemuna.[33]

Tadašnji vidovički župnik bio je jednostavno zbunjen velikim brojem hodočasnika te se 22. rujna 1932. godine obraća službeno za savjet Nadbiskupskom ordinarijatu u Sarajevo.[34] U dopisu, između ostalog, navodi: „Iza njegove smrti narod je počeo mnogo obilaziti njegov grob. Dolaze ljudi čak iz Tuzle, Broda i Zemuna, mole nad njegovim grobom i ostavljaju milostinju."[35] Hodočasnici su posjećivali i Siminu rodnu kuću, njegovu majku Milku i ostale članove obitelji raspitajući se o životu sv. Šime. Tom su prilikom obično ostavljali poklone u znak zahvalnosti. Proštenjari iz udaljenijih mjesta tražili su konačište po vidovičkim kućama, a bilo je i onih koji su bdjeli ili se odmarali

31 *Trudovi* su naziv u Vidovicama za ozljedu na ruci, koja nastaje kad pukne žulj te se tkivo upali i počne gnojiti. *Trudovi se natrude radom,* tumači Vinko Ivkić.

32 *Kusica* je domaći lijek. Skuha se „lozica", mrka metlina, brašno, mlijeko, to se sve izmiješa i namaže svinjskom masti pa se stavlja na ranu.

33 Vidi kartu: *Rasirenost kulta sv. Sime.*

34 Dopis župnog ureda u Vidovicama broj 36/1932.

35 Ibid.

u Vrbaku pored groblja. Potrebnici su nastojali biti već u ranu zoru, svakako prije „izoda"[36], na Šiminom grobu. Zemlju sa svečeva groba nosili su svojim kućama kao relikvije. Ponekad se na grobu nalazilo istodobno i tridesetak osoba. Budući da su štovatelji ostavljali darove u novcu ili predmetima na Šiminom grobu, na groblju je obično bio netko od pokojnikovih ukućana. Od prikupljenih darova podignut je za sedam tisuća ondašnjih dinara spomenik na grobu (sl. 1). Prilikom postavljanja spomenika, u grob je bila ugrađena kutija za milodare u novcu.[37] Štovatelji iz udaljenih mjesta stizali su konjskim pa i volovskim zapregama. Poslije obavljenih zavjeta i pobožnosti neki su ostajali dan - dva u Vidovicama radi odmora. Znatan ih se broj odmarao u Vrbaku pokraj groblja pa je ondje prodavan bostan i druga jestiva. Domaći su ribari pekli i prodavali prženu ribu.

OZDRAVLJENJA PO ZAGOVORU SVETOGA ŠIME

O proštenjarima koji su pohađali grob sv. Šime nije se vodila nikakva evidencija. Hodočasnici su dolazili samoinicijativno i na grobu obavljali zavjete te se, uglavnom, nisu obraćali župnom uredu niti posjećivali župnu crkvu sv. Vida.[38] O uslišanim zavjetima i ozdravljenjima ne postoji nikakva dokumentacija. Međutim, molitelji su, po kazivanjima, dobivali pomoć, bilo je i ozdravljenja po zagovoru sv. Šime. Iz niza brojnih i zanimljivih pripovijedanja o uslišanim prošnjama i ozdravljenjima ovdje izdvajamo samo šest. Prva se dva temelje na posrednom, a ostala četiri na neposrednom kazivanju.

1. Jedna djevojčica imenom N.[39] iz okolice Tuzle nije mogla hodati te su je dovezli u Vidovice do groblja, a zatim je odnijeli na grob sv. Šime. Tu su obavili zavjet. Bilo je to prije 1933. godine, prema sjećanju Vinka Ivkića. Po odlasku iz Vidovica djevojčica je potpuno ozdravila i mogla je normalno hodati. Stoga je ponovno došla u Vidovice 1936. godine zahvaliti za ozdravljenje na grobu sv. Šime. Tom je prilikom posjetila i obitelj Vinka Ivkića i kazivala im o svojem ozdravljenju.[40]

2. Iz jednog posavskog sela doveli su djevojčicu na grob. sv. Šime, koja prije toga „nije vidjela". Djevojčica je na grobu progledala i počela brati cvijeće oko groba.[41]

3. – Dijete se normalno razvijalo, na vrijeme je prohodalo i imalo oko dvije godine kad ga je zaboljela noga. Odrasli su pomislili da je dijete slomilo nogu te su ga odvezli poz-

36 Prije izlaska sunca.

37 Kutija je bila često provaljivana. „Ta se kasa vrlo često obije i pokrade", kaže se u službenom dopisu. Cfr. bilj. 34. Kutija je prije desetak godina dignuta s groba. Na mjestu gdje je bila kutija sada se skuplja kišnica kojom proštenjari mažu bolesne dijelove tijela.

38 U ljetu 1983. godine Šimin grob pohodile su četiri osobe iz Svilaja i Dubice. Nakon obavljenih pobožnosti na groblju došle su u župni ured u Vidovcima, po kazivanju župnika Mije Josipovića;

39 U prikazivanju ozdravljenja po zagovoru sv. Šime imena i prezimena osoba koje su ozdravile, ili osoba koje su zavjetovale dijete, neće se navoditi iz određenih razloga.

40 Po kazivanju Vinka Ivkića i njegove obitelji.

41 Ibid.

natom majstoru za ispravljanje kostoloma Đuri Miškoviću u Jenjiću.[42] Međutim, iskusni je Mišković rekao da noga nije slomljena, nego da će *saniti* (sahnuti) i da on tu ne može pomoći. Vraćajući se iz Jenjića kući, majka se jako rasplakala, a zatim je osoba koja je bila s njom predložila da dijete zavjetuju sv. Šimi. Zavjet su izvršili u Mladu nedjelju kada su dijete prije izlaska sunca odnijeli na grob sv. Šime i tu molili. Nakon toga, treći dan, dijete je prohodalo.[43]

4. U jednom posavskom selu razboljelo se šestogodišnje dijete od gripe. Nakon toga pojave se smetnje pri disanju, dolazilo je do gušenja. Iz dana u dan bilo je sve gore. Obraćali su se zdravstvenim ustanovama te je dijete bilo upućeno u Beograd. Liječnički je tim rekao da je to neka rijetka bolest i da dijete to neće preživjeti. Ipak je predlagana operacija. Međutim, kada je osoba koja je dijete dovela čula da dijete neće preživjeti, nije htjela dati pismenu suglasnost za operaciju. Dijete je podvrgnuto određenoj terapiji i ondje je ostalo godinu dana. Kad su ga doveli kući, stanje je i dalje bilo beznadno. Tada je učinjen zavjet pa su dijete nekoliko puta odveli na grob sv. Šimi. Zemljom sa svečeva groba mazali su izvana grlo djeteta. Mjesec dana nakon prvog odlaska na grob dijetetu je bilo znatno bolje. Zatim je došlo do potpunog ozdravljenja. Osoba je i danas živa i zdrava.[44]

5. N. N. rođena 1920. godine počela je osjećati neke bolove u nozi. To joj je znatno smetalo pri hodanju. Ipak, liječniku nije otišla. Zavjetovala se sv. Šimi, došla na njegov grob, izvršila zavjet moleći za ozdravljenje. Nogu je pomazala kišnicom koja se skuplja u sredini groba (vidi sliku br. 1.) Uputila se kući i prije nego je izašla iz groblja, osjetila je promjenu. Noga ju je prestala boljeti i više nema nikakvih smetnja pri hodanju, a ni bolova.[45]

6. N. N-u je u ustima iznad zubi gornje čeljusti, na desnoj strani, počela rasti neka izraslina. Osoba je namjeravala poći stomatologu. Ipak, prije toga otišla je na grob sv. Šime. Tu se pomolila i kišnicom s groba pomazala izraslinu. Odmah poslije toga izraslina je prestala svrbjeti. Tako je dotična osoba, nemajući više nikakvih smetnja, potpuno zaboravila otići stomatologu. Nakon točno mjesec dana kad se sjetila toga, izraslina se bila već posve povukla.[46]

Prikazana ozdravljenja pod brojevima 3, 4, 5 i 6 dotične osobe izričito povezuju sa svojim zavjetom sv. Šimi. Kod ozdravljenja prikazanog pod brojem 6, osoba se nije prethodno zavjetovala da će doći na grob sv. Šimi moliti za ozdravljenje, nego je, došavši na groblje, iskoristila priliku da se kratko pomoli na svečevu grobu. Za ozdravljenja prikazana pod brojevima 3, 4 i 5 osobe *naglašavaju da su učinile zavjet u živoj vjeri* u pomoć Božju po zagovoru sv. Šime.

---

42 Đuro Mišković iz Jenjića četrdesetak je godina uspješno ispravljao razne kostolome. Obišao je cijelu bosansku Posavinu, Majevicu, Semberiju i niz slavonskih sela pomažući ljudima na taj način. Osim toga, brojne su stradalnike dovozili njegovoj kući u Jenjiće. Cfr. Fehim *Trtak: Majstor za kostolome,* Oslobođenje, 25. srpnja 1972.

43 Po kazivanju osobe koja je zavjet izvršila.

44 Po kazivanju osoba koje su u tome sudjelovale.

45 Neposredno kazivanje osobe koja je to doživjela.

46 Ibid.

ODNOS CRKVENIH VLASTI PREMA KULTU SVETOG ŠIME

Župnik mons. Ivan Kozinović[47] nije bio sklon nastajanju kulta i širenju vjerovanja u iscjeliteljsku moć groba sv. Šime. Župni ured u Vidovicama službeno se obratio za savjet Nadbiskupskom ordinarijatu u Sarajevo, a ordinarijat je službeno odgovorio da „ne bi trebalo silom sprečavati pohode vjernika na grob pok. Šime Ivkića, jer je svakako izvan diskusije, da je pokojnik, kako je ordinarijatu i osobno poznato, bio mladić isreno pobožan i ustrpljiv".[48] Ordinarijat je čak sugerirao preslušavanje svjedoka kao i objavljivanje životopisa „za pobudu vjernicima".[49]

Prilikom krizme i kanonskog pohoda župi Vidovice od 2. do 4. rujna 1935. godine, nadbiskup Šarić se sjetio svojeg posjeta 1928. godine sada već pokojnom Šimi, te je osobno pohodio njegov grob. Opisujući svoje krizmeno putovanje po bosanskim župama, govori također o svojim doživljajima u Vidovicama. Izričito spominje svečani doček što mu je priređen na dolasku u župu i kaže: „Tako šta Bosna još nije vidjela", hvali župnika i župu te nastavlja „pohodismo i groblje u Vidovicama da se pomolimo na grobu mnogogodišnjeg vidovičkog župnika mons. Ivana Kozinovića i na *grobu svetoga mladića Šime Ivkića* (podvukao M. B.) čijoj sam se herojskoj kreposti divio na prеđašnjoj krizmi".[50] Opraštajući se na odlasku iz Vidovica 4. rujna 1935. godine, nadbiskup je između ostalog rekao: „Bio sam na groblju i pohodio sam grob svetoga mladića Šime Ivkića i molio se Bogu. Svi vi imate svojih potreba, idite i vi u svojim potrebama na njegov grob, molite i bit ćete uslišani."[51]

Župni ured u Vidovicama nije do sada prikupljao dokumente o životu i ozdravljenjima po zagovoru sv. Šime. Nadbiskupski ordinarijat u Sarajevu također nije poduzimao ništa konkretnije za ispitivanje života sv. Šime i ozdravljenja koja se događaju poslije zavjeta i pohađanja njegova groba.

***

Grob sv. Šime u Vidovicama pripada kultnim grobovima Bosne i Hercegovine. Kult je nastao odmah poslije Šimine smrti te je ubrzo postao zagovorničko mjesto brojnih bolesnika i drugih potrebnika. Hodočašća su bila osobito brojna do početka II. svjetskog rata. Za vrijeme rata, kao i u poslijeratnom razdoblju, broj proštenjara vidno se smanjio. Međutim, hodočašća pojedinaca i manjih grupa traju do danas. Štovatelji su *Šimu kanonizirali u sv. Šimu* te imamo klasičan primjer *pučke kanonizacije*. U Vidovicama, kao i u nekim drugim mjestima gdje sam prikupljao podatke, Šimin grob općenito nazivaju – *GROB SVETOG ŠIME.* Nisam utvrdio da li je mjesna crkva u Vidovicama suzbijala taj naziv. Stoga sam u tekstu zadržao taj pučki naziv istodobno naglašavajući da

47 Mons. Kozinović je umro 8. rujna 1931. godine u Vidovicama. Cfr. *Katolicki Tjednik*, VII (1931), br. 37, str. 4.

48 Kopija dopisa Nadbiskupskog ordinarijata iz Sarajeva br. 2432 od 14. listopada 1932. godine upućenog župnom uredu u Vidovicama.

49 Ibid.

50 *Katolicki Tjednik*, XI (1935), br. 38, str. 3. i 7.

51 Citat naveden po kazivanju Vinka Ivkića.

to nije u skladu sa strogo crkvenog stanovišta jer se atribut *SVETI* podjeljuje tek poslije službene kanonizacije.

Sva hodočašća na Šimin grob odvijala su se mimo župnog ureda u Vidovicama kao i mimo župnih ureda odakle su dolazili molitelji. Stoga proštenjari, uglavnom, nisu ni posjećivali župnu crkvu u Vidovicama, no bilo je izuzetaka. Potrebnici su na grobu molili, obavljali zavjete, odnosili zemlju sa svečeva groba kao relikvije, ostavljali na grobu zavjetne darove u novcu i stvarima. Po zagovoru sv. Šime bilo je ozdravljenja prema vjerovanju koje postoji u narodu. Na žalost, o tome ne postoji nikakva službena dokumentacija. Budući da su pohodi na grob sv. Šime privatne naravi, tako su i ozdravljenja ostala uglavnom nepoznata jer se za njih nitko do sada nije zanimao.

Crkva u Vidovicama nije ni podupirala ni posebno ometala kult sv. Šime. Narod je sam od sebe počeo hodočastiti i častiti taj grob. Hodočasti se i danas s vjerom u moć ozdravljenja po zagovoru sv. Šime. Svećenici nisu pošli za narodom, u groblju se ne slave prigodne mise niti se propovijeda o sv. Šimi. Čak ni u matici umrlih nema nikakve bilješke. Vjerovanje u iscjeliteljsku moć groba sv. Šime u proteklih pola stoljeća bilo je prepušteno isključivo narodu, narod je sam dolazio. Vijesti o ozdravljenjima širile su se usmenom predajom, a šire se i danas jer ima i ozdravljenja koja su se zbila upravo posljednjih godina. Ukoliko prestanu ozdravljenja po zagovoru sv. Šime, pretpostavljam prestat će i štovanje toga groba kao kultnog. Međutim, niz pojavnosti vezanih uz taj kultni grob govori upravo suprotno, tj. da će kult i vjera u iscjeliteljsku moć groba sv. Šime i dalje trajati, a nova ozdravljenja, koja će se vjerojatno i dalje događati, bit će zalog trajnosti kulta sv. Šime.

1. Dopis Župskog ureda u Vidovicama br. 36/1932. Nadbiskupskom Ordinarijatu u Sarajevu. (Fotokopija).

Br. 86.

Prečasnom

Nadb. Ordinarijatu

u Sarajevu

Niže potpisani moli Preč. naslov za uputu u slučaju, koji slijedi:

U selu Vidovicama umro je prije par godina jedan mladić imenom Simo Tokić. Mladić je prema pripovijedanju ljudi i rodbine bio pao u [illegible], neprestano ležao, a svoje boli je snosio velikom strpljivošću i savršenim kršć. predanjem u volji Božju.

Iza njegove smrti narod je počeo mnogo obilaziti njegov grob. Dolaze ljudi čak iz Tuzle, Broda i Zemuna, mole se nad njegovim grobom i ostavljaju milostinje. Njegova je rodbina od te milostinje sagradila lijep spomenik nad grobom sa kasom. Ta se kasa vrlo često obije i pokrade.

Želio bih znati:

1) Kakovo stanovište da zauzmem prema ovoj pojavi? Mogu li to tolerirati? Da li da ispitam njegov život i sa potvrdama svjedoka pošaljem Preč. naslovu?

2) Što da radim od milostinje, koja pada nad njegovim grobom? Mogu li je sabirati i upotrebljavati u svrhe crkvene blagajne?

Pokojni župnik zauzimao je prema svemu stav neke neodređene resistencije i nije uzimao milostinje.

[illegible] Dragutin Kamber
župnik

Vidovice, 22. IX. 1902.

14. listopada 1932.

2432./1932.

Velečasnom

Županskom uredu

u Vidovicama.

Na Vaš upit od 22. rujna o. g. br. 36. saopćuje Vam se, da je Ordinarijat mišljenja, da ne bi trebalo silom sprječavati pohode vjernika na grob pok. Š i m e I v k i ć a , jer je svakako izvan diskusije, da je pokojnik, kako je Ordinarijatu i osobno poznato, bio mladić iskreno pobožan i ustrpljiv. Dakako Župski ured mora paziti na to, da se ta hodočašća ne bi izvrgla u kakove nepodopštine, kako to koji put zna biti u našoj provinciji, i da ne bi poprimila praznovjerne oblike.

Kasicom nad njegovim grobom ima, razumije se, raspolgati samo župnik kao upravitelj crkvenog imanja i groblja, i to na isti način, kao i sa drugim crkvenim novcem, knjižeći uloge u knjigu crkvenih računa, a pod kontrolom crkvenih otaca. Nakupi li se veća svota, župnik će predložiti Ordinarijatu, u što bi se novac mogao upotrijebiti.

Ne bi bilo ni zgorega, da ispitate njegov život i preslušate svjedoke. To dakako ne bi još nikako bio crkveni proces, ali bi se na temelju materijala mogao barem gdjegod objelodaniti njegov život za pobudu vjernicima.

nadbiskup.

2. Dopis Nadbiskupskog Ordinarijata u Sarajevu br. 2432/1932. Župskom uredu Vidovice. (Fotokopija ovjerene kopije dopisa).

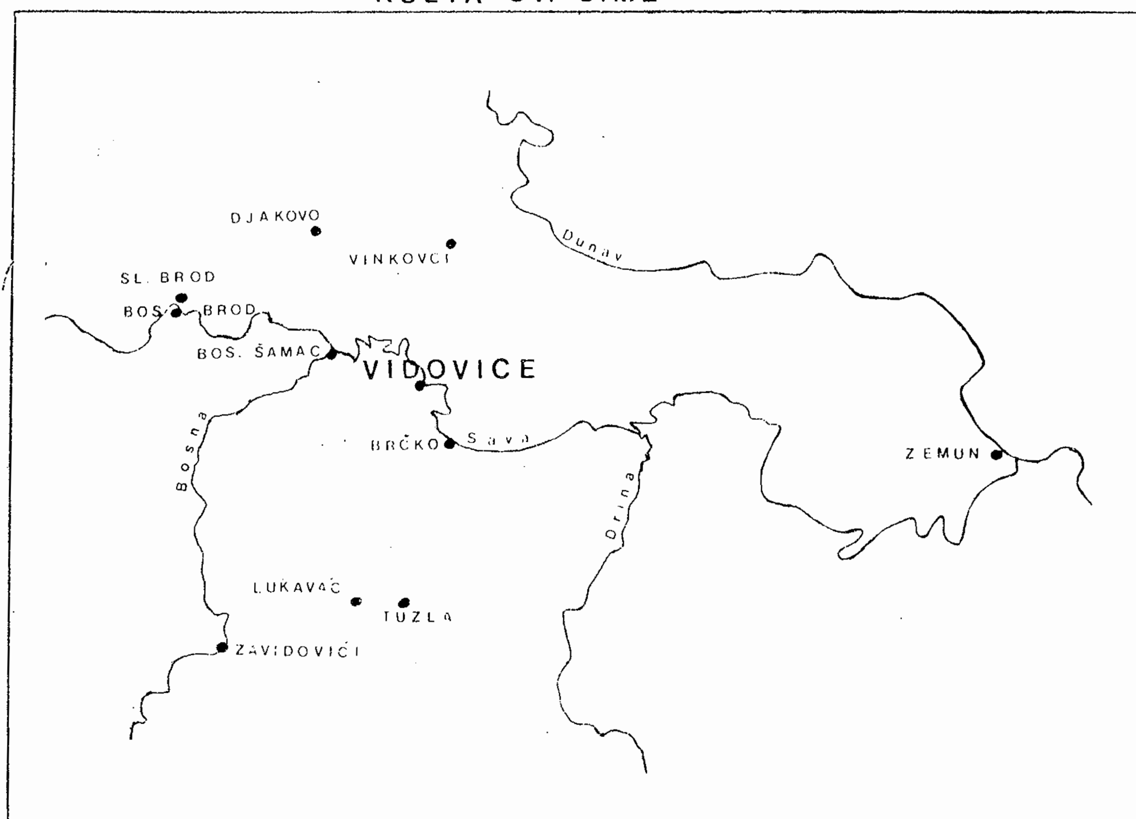

2. Vlastoručni potpisi Šime Ivkića.

1. Grob sv. Šime *u Vidovicama (Mr. Marko Babić, 1979)*

M. BABIĆ: KARTOGRAFSKI PRIKAZ RAŠIRENOSTI KULTA SV. ŠIME

Označena mjesta na karti prikazuju glavne pravce odakle su dolazile grupe i pojedinci na grob sv. Šime u Vidovicama. Karta je urađena na temelju usmenih kazivanja i službenog dopisa županijskog ureda u Vidovicama br. 36/1932.

ZUSAMMENFASSUNG

KULTGRAB VON DEM HEILIGEN ŠIMO IN VIDOVICE

Auf dem Gebiet Bosnien und Herzegowina befinden sich zahlreichen Kultgräber die sind vom christlichen Volk verehrt. Diese Gräber werden von den Leuten oft besucht, weil sie glauben in ihrer Heilkraft und Hilfe in jeder Not. Die neuesten Forschungen stellen 27 Kultgräber namentlich und 17 namenlos auf dem Gebiet Bosnien ind Herzegowina.

Das Kultgrab vom heil. Šimo in Vidovice wurde bis jetzt in der Litaratur noch nicht bekannt. Das ist der Grund warum ich über sein Leben, seine Krankheit und über Verehrung seines Grabes schreibe.

Šimo Ivkić wurde 12. September 1911 J. in Vidovice geboren. Er wuchs in der Mitte seines Geburtsorts Vidovice in dem tiefglaubigen Leuten leben. In der Schule war er ein guter Schüler und hat besenders guten Noten gehabt. Leider, in der dritte Klasse erkrankte er und musste mit der Schule untrebrechen.

Seine Krankheit hat sich immer verschlechtet. Sein Körper wurde immer mehr verwundet. Die Ärzte konnten ihm nicht helfen. Šimo hat mit besonderer Geduld sein Leid ertragen. Während der Krankheit betete Šimo sehr viel und hat fest an Gott geglaubt. Ganz erschöpft starb er an 19. Juli 1929. J.

Nach seinem Tod kammen die Leute zu seinem Grab und beteten. Viele Leute erlebten, wie si erzählten, ein Wunder und verbreiten das weiter. In Vidovice kammen viele Leute von weit zum Grab vom heil. Šimo und beteten um die Gnaden. Die Besucher haben vom Grab ein Stück-Erde mit sich als Heilmittel genommen. Die zahlreichen Pilger verkündeten sein Grab als Kultgrab und Šimo wurde als ein Heiliger gennant.

Di Pfarrkirche in Vidovice schwieg darüber aber sie verhindert nicht die Pilgerung auf das Grab zu kommen. Dieses Grab ist noch immer vom Pilger verehrt. Das Volk einfach glaubt in der Wunderkraft des Grabes heil. Šimo. Die Kontinuitat diese Verehrung dauert schon ein halber Jahrhundert und wird wahrscheinlich fortgesezt.